

СТАНОВИЩЕ

от

**проф. д.с.н. Елка Николаева Тодорова,
УНСС, научна специалност “Социология”, професионално
направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата”**

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” по научна специалност “Социология”, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата” на ИФС- БАН - София

Конкурсът е обявен за нуждите на секция “Център за емпирични социални изследвания” - ДВ бр.63/30.07.2021 и Протокол с решение на НС на ИФС №16/21.09.2021.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 09-391/28.09.2021 на Директора на ИФС.

1. Кратка информация за кандидата в конкурса

В конкурса за оценяване е допуснат само един кандидат - гл.ас. д-р Петя Илиева-Тричкова от ИФС-БАН. Кандидатът има 14 годишен стаж като социолог и изследовател в ИФС към БАН и е подал молбата си за участие в срок.

2. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

След преглед на представените материали по конкурса установих, че кандидатът е изпълнил изискванията на чл. 24, т. 1,3,4 от ЗРАС за заемане на академичната длъжност “доцент” както и преизпълнил минималните национални количествените и качествени изисквания на чл.2б, ал. 2, 3 и 5. По отношение на количествените показатели това се доказва с получените два пъти повече точки от изискуемите - при необходими 430 точки, кандидатът има 832.5 точки (23 публикации в индексирани в Scopus и Web of Science източници, индекс 8 Хирш (H-ind.8), т.е.поне 8 от тях са цитирани повече от пет други автори; 22 публикации в научни списания с реер-review). По отношение на изпълнението на качествените изисквания за заемане на академичната длъжност “доцент”, ситуацията е аналогична с количествените показатели - става дума за преизпълнение в пъти на стандартните изисквания за изследователска натовареност - гл.ас. Илиева-Тричкова е член на 4 НПО, участва като експерт в Национална

координационна група за учене през целия живот, взима участие в 58 научни форуми.

4. Оценка на изследователската натовареност на кандидата

Впечатляващо е активното участие на кандидата като член на работни екипи в научни проекти. Става дума за участие в 16 на брой проекти, сред които 7ПП, Хоризон 2020, ESS-ERIC, Оперативна програма “Развитие на човешки ресурси”, Макс Планк демографски проект, ФНИ, както и проекти, продукт на двустранни споразумения за съвместни научни изследвания между държави и научни институции.

5. Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

Кандидатът се представя с относително компактна научна продукция, която обаче засяга различни проблеми от областта на социология на образованието и разширява познанието по линия на положителните следствия от учене през целия живот; образователните неравенства, и основните пречки пред ученето на възрастните, опиращи до принципите на включеност и равнопоставеност; взаимните очаквания на бизнеса от образованието и обратно, опосредствани чрез релацията висше образование и равнище на доверие в образователната институция; както и взаимовръзката трудовата несигурност и свобода на избор за продължаващо образование и учене през целия живот.

Сред научната продукция най-ярка е колективната монография, издадена през 2021г. включваща голяма част от по-горе изследваните проблеми, но в една обединена рамка, в която картината на обучението през целия живот е осмислено на няколко равнища на анализ. От една страна е ролята на образованието и обучението на възрастни като психично индивидуален дейностен процес, които има трансформационен характер, а от друга - е общественото значение на образованието като общодостъпно благо и публично право. Достойнство на монографията е не само изключително прецизната методологическа рамка и сериозният емпиричен анализ на въпросите, свързани с ученето през целия живот, но и изборът на перспектива, в която въпросите се дискутират през погледа на конкретното социалното време и в рамките на съответното социално пространство.

Всички студии, статии, доклади, както и монографията, с които кандидатът участва в конкурса без изключение се основават на и представят иновативни тези, подкрепени от аналитични разсъждения и емпирични данни. Структурата на публикациите на кандидата най-често включват проверка на хипотези и представяне на резултати от собствени емпирични

изследвания. А когато се извършва вторичен анализ на данни, се използват солидните бази данни на европейските социални изследвания като EUROSTAT-AES (Евростат изследване на образованието за възрастни), EUROSTAT-LFS (Евростат изследването на работната сила), ESS-ERIC (Европейското социално изследване), EVS (Европейско изследване на ценностите), PIAAC (Програмата за международно оценяване на компетенциите на възрастни), CVTS (Наблюдението на продължаващото професионално обучение). Това дава възможност на кандидата да открие редица проблеми при използването на количествени данни от мащабни сравнителни изследвания, за да защити тезата си за необходимостта от прилагане на комбинация от количествена и качествена информация, при това от различен тип - първична, вторична, репрезентативна и непрепрезентативна за изследване на процесите на образованието за възрастни и ученето през целия живот.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидат

Кандидатът представя четири области на научен интерес, в които преценява, че е постигнал определени приноси, както и се спира на няколко свои научно-приложни достижения. Приемам всички аргументи за отчитане им като приноси. Областите, които кандидатът обособява са: “учене през целия живот и висшето образование”; “образователни неравенства”; “полови различия” и “дарителство”.

Първите две области обединяват основните приноси, изведени в справката, която кандидатът прави за продукцията си - 11 на брой. Като ги приемам без възражения, дори смятам, че би могло да се разграничи и пета област като се обособи ученето през целия живот от висшето образование. Тогава би се открил по-ясно приносът на автора към разширяване разбирането за добавената стойност на образованието с включването на подхода за способностите и възможностите за реализация, както и би се открил приносът за разграничаване на деятелния и овластяващия ефект на образованието (на възрастни).

Сериозен принос представлява и интегрираният модел за участие в образованието на възрастни, отчитащ взаимодействието на факторите, които стимулират или възпрепятстват подобни участия, без да се отхвърля разграничението им на микро, мезо и макро равнище. И в тази връзка разработването на индекси за различни равнища като индекс за включване, за равнопоставеност и на макро равнище - индекс за образованието на възрастни като общодостъпно благо допълнително засилват значението на модела. Индиректно, но свързано с въпроса за образованието и

макрофакторите е въпросът за реализацията на труда на млади хора в различни по сложност състояния на пазара на труда, за осветляването на което кандидатът има определен принос.

Приемам извеждането на приноси и при изследванията за влиянието на образователните неравенства, с които се задълбочава разбирането за елементите на социалния капитал, за създаването на институционално доверие, за избора на професионална кариера, за самоусещането и самооценката.

Съгласна съм, че в изследванията в областта на половите различия могат да бъдат посочени приносни резултати - различната роля на професионалното образование за двата пола и влиянието на социално-образователната йерархична структура върху нагласата към баланса между работа и личен живот.

Колкото до представените от кандидата научно-приложни приноси, доколкото те се отнасят до представяне на експертни оценки за формиране на политики в областта на образованието, те несъмнено са реални и видими. Сред тях особено място заема създаването на инструмент за наблюдение и оценка на ефективността на националните политики в областта на образованието на възрастни - т.нар. индекс за образованието на възрастни като общодостъпно благо.

7. Основни критични бележки и препоръки към кандидата

Нямам критични бележки към кандидата. Бих обърнала внимание на един макар и дребен факт, свързан с изнесената информация, под рубриката “Редакторство и съставителство” в CV-то, където даденият ISBN не довежда до посоченото произведение. Предполагам, че това е техническа грешка, но в същото време, при наличието на такава богата палитра от активна научна реализация, не е било и нужно да се търси участие и в тази област.

Бих искала също така да препоръчам на кандидата да се ориентира и към някаква форма на преподавателска дейност, тъй като от научните качества на представената от д-р Петя Илиева-Тричкова продукция се вижда колко съвременно звучене биха имали различни специализирани курсове в учебните планове на специалността Социология.

8. Заключение

Като давам много висока оценка на постиженията на кандидата и
имайки предвид гореизложеното, предлагам гл. ас. Петя Илиева-Тричкова
да бъде избрана за „доцент” по професионално направление
3.1. “Социология, антропология и науки за културата” и научна специалност
“Социология”.

05.12.2021 / София

Подпис: